Zille Hans Dotters
Gynaicologia
eller
Forsvars Skrift for Qvinde-Kiønnet

av

Ludvig Holberg

Elektronisk utgåva av Terje Sørensen.

> - - Respice primum
> Et scrutare are viros; faciunt hiplura: sed illos
> Defenditt numeros junctqve umbone phalanges.
> ---- Juv. Sat.2.

Zille Hans Dotters

Ludvig Holberg.

Gynaicologia eller *Forsvars Skrift for Qvinde-Kiønnet*.

- - Respice primum
Et scrutare are viros; faciunt hiplura: sed illos
Defenditt numeros junctæqve umbone phalanges.
---- Juv. Sat.2.

Jeg neppe fuld var otte Aar,
Jeg vilde vide meere
End A.B.C. og Fader vor,
Jeg Lyst fik at studere,
Min Fader tit om Halsen tog,
Naar han var vel til Mode,
Og sagde: Hvis hvad Nemhed dog
Hvad i min Hierne boede,
Min hierte Fader kunde troe,
Han en Donat spenderet,
Min Moder lod ey have Roe,
Før hun og consentered.
Jeg sagde: lad min Broder Frantz,
Mit Pund som ey har inde,
Til Bogen ingen Lyst og Sands,
Lad ham i min Sted spinde.
Han engang vreed blev af den Snak,
Og sagde: hvilke Noder!
Paa Dør med saadan Tale gak.
Tænk ikkun, om din Moder,

At du foragter Teen og Rok,
Min Dotter! fik at høre,
Hun vilde med en Mangelstok
Din arme Ryg jo smøre.
Du fød til Rok, din Broder ey!
Hvad er det for en Grille,
At vige fra Naturens Vey?
Han heeder Frantz, du Zille.
Af saadant Svar jeg smilede,
Begyndte og at grunde,
Min Fader paa mit Ansigt see
En egen Latter kunde.
Jeg vedder, Zille! sagde han,
Du noget har bag Øre;
Du grunder, som Jens Tømmermand,
Naar han vil Forslag giøre.
Jeg svared: Fader! det er sandt,
Nu randt mig et i Sinde,
Et Forslag jeg i Hiernen spandt,
Som I ey skal befinde
At være slige Foster som
I Børne-Pander fødes;
At jeg ey ved Naturens Dom
Til Spinderok bør nødes.
Jeg med et Forslag svanger gaaer,
Som Verden kunde gavne,
Det er, at bie nogle Aar,
Før man paa Børn sat Navne.
O hvilket Forslag! sagde han,
Det haver jo ey Lige.
Man deraf eene høre kand,
At du est Barn,ja Pige,
Jeg svarede: Min Tanke er
Med Navne ey at haste,
Og, før man Tegn til Hierne seer,
For Sviin ey Perler kaste,
Men bie indtil siette Aar,
See hvad et Barn vil arte,
En Dreng at kalde Ingebor,
Lucie eller Marthe,
Hvis han en Rokke-Hierne har;
En Pige kalde Peder,
Hvis Tegn hos hende man blev vaer
Til Viisdom, Dyd og Sæder.
Af saadant Svar han heftig leer,
Og raaber paa sin Kone,
Og siger: Moden steegen er,
Min hierte Abelone:

See hvordan Verden tager til
I Klogskab altid meere:
Vor ældste Dotter Zille vil
Med Fandens Magt studere.
Jeg holdt det først for Giekkerie,
Nu har jeg halvdeels loved
At føye hende derudi;
Jeg merker, hun har Hoved.
Da saae man paa min Moders Kind,
Som Strømme, Taare rinde;
Hun sagde: jeg ey er saa blind,
At jeg gir dertil Minde.
See eder for, min hierte Mand!
Før I med saadant haster.
Vor Dotter sig jo speyle kand
I hendes salig Faster.
Vor Naboes Søster Agatha
Jo gandske gal er bleven
Kun af Frue Berthes Seneca,
Som dog paa Dansk er skreven:
Tænk ikkun da, hvor det vil gaae,
Om hun Latin skal lære,
Hvad Kors vi vil i Huuset faae,
Hvad Sorg, Fortræd, Vanære,
Ach: saadan Skaal er all for beesk,
Som man for mig vil skienke :
Thi paa Latin og følger Græsk,
Det maa I eftertænke;
Et Sprog, som jeg fuldkommen troer
At Fanden selv har skabet.
Jeg keeg kun i en Bog i Fior,
Jeg blev, som slet fortabet:
Jeg Ugler og Markatter saae,
Som end for Øyne svæve;
Saa tidt det Sprog jeg tænker paa,
Min heele Krop maa bæve.
Jeg svared: det vel være kand;
Jeg merker og det samme,
Naar jeg en Point d'Espagne seer,
Naar jeg skal sye paa Ramme;
Det samme Virkning giør hos mig,
Som Græsken giør hos eder,
Det fører i mit Hoved Krig,
Men Bog at see mig glæder.
Ney hør, min Hierte: sagde hun
Med Taare til min Fader,
Giv Agt paa hendes Væsen kun,
Seer efter hendes Lader.

Jeg allerede merket har,
At hun gaaer hen i Taaget:
Naar hun en Drik af Kruset tar,
Hun lukker meer ey Laaget.
Jeg dristig blev, jeg svared: hor,
Min hierte-søde Moder!
Vor Amme tit det samme giør,
Hun haver verre Noder,
Skiønt hun paa Lærdom er saa klog.
Som Aben hos Forvalter,
Hun aldrig Evangeli-Bog
Har seet, end Davids Psalter.
I Gaar hun udi Tanker gik,
En Stokfisk tog for Brænde,
Og den i Kakkelovnen fik,
For dermed Ild at tænde.
Jeg merket slig taasagtighed
Har og i andre Stykker,
Skiønt hende dog (vor HErre veed)
Ey Lærdom meget trykker.
Da skreeg min Fader: en Donat
Strax kiøbes maa og meere;
Til Moder sagde: Hør min Skat!
Vor Dotter skal studere.
Hans Myndighed stoed paa den Foed,
At Ord og vare Love;

At disputere ham imod
Sig ingen torde vove.
Saa blev jeg mod Forhaabning da
Tilholdet at studere.
Aurora og Grammatica,
At tye og componere,
Som andre Børn maa pidskes til,
Og drives, saa som Heste,
Alt saadant var for mig kun Spil,
Jeg alting villig læste.
Ey Orbis Pictus nødig var
For mig at lade trykke;
Jeg ikkun mig fornøyet har
Med Ord, ey Kobberstykke.
Ja jeg end udi spæde Aar
Ey fulgte Børne-Vane,
Paa A.B.C. ey fældte Taar,
Skiønt der var ingen Hane.
Paa 6 Aars Tid jeg blev saa klog,
Jeg kunde explicere
Den mørkeste Latinske Bog,

Jeg kunde deponere.
Det fremgang og det store Spring
Mig førte i den Grille :
Om Mankiøn udi andre Ting,
Vi efterabe vilde,
Om vi ey kunde ligesaa
Det Onde med det Gode
Forrette, Embed forestaae,
Hvis man os det betroede.
Jeg fordum med min Broder tit
Har holdet saadan Tale.
Men han mig engang kige lidt
Lod udi Juvenale.
Der saae jeg vores Contrafei

I nette Riim beskreven.
Jeg ønsked da,jeg nægter ey,
At jeg en Dreng var bleven.
Jo meer jeg prentet sligt i Sind,
Jo meer jeg blev nedslagen,
Jeg sad med Haanden under Kind,
All Mod var mig betagen.
Jeg sagde ved mig: HErre GUd!
Nu kand jeg let begribe,
Aarsagen til de strenge Bud,
Som holde os i Knibe.
Nu merker jeg og, hvi en Mand
I Spanien, Barbariet,
I Indien og Moguls Land,
I Valland og Tyrkiet
Hustruer holder heele Aar,
Som Fugle udi Buure,
Med Nøgel selv til Laasen gaaer,
Dem slutter inden Muure.
Sligt Aarsag til den Haardhed er,
Sligt alt er ey opfundet
For Fruentimrets Dyd, disvær,
Men paa dets Ondskab grundet.
Jeg eftertænkte og ved mig:
Af saadant maa og komme,
At Tyrkerne, der Himmerig
Selv have udi Lomme,
Paa Qvindfolk sætte ingen Priis,
Ja dem saa lidet skatte,
At de før aabne Paradiis
For Hunde og for Katte;
Thi udi andet Liv ey maa
Den dydigste Huus-Frue

Sted med Prophetens Esel faae
Og med en Noæ Due.
Hvis nuomstunder det saa gik,
Som i de gyldne Dage,
Da Guderne ved mindste Nik
Sig Umag maatte tage
At skabe Mennesk om igien
Og metamorphosere
Til Bække, Flode, Træ og Steen,
Til Dyr og andet mere;
At, naar en skreeg: Giør mig til Flod!
En anden: mig til Stierne!
Strax Himmelen til reede stoed,
Og sagde: Hiertens gierne;
Hvi saadan Tiid nu kom igien,
Det var som i de Dage,
Jeg havde bedet Himmelen,
Min Skabning at borttage;
Jeg havde raabet: Himmel hør!
Jeg plages med en Grille;
Ach! mig til Frantz min Broder giør,
Giør Frantz igien til Zille.
Men nu omstunder sligt ey skeer,
Nu gaaer det, som man taler.
Hvo slagen til en To mark er,
Den bliver aldri Daler.
Jeg mig derover foretog
Paa saadant at studere,
Alt hvad som staaer i samme Bog
Med Flid examinere.
Jo meer jeg læsede, jo meer
Min Vrede stillet bliver;
Thi jeg kun finder Charachteer
Paa en pedantisk Skriver.
Jeg eftertænkte alt i sær,
Jeg saae, at saadan Feyde
Ey andet udi Verden er
End egne Feyl bebreyde.
Jeg tænkte: mon vi Øvrighed
Ey ogsaa kunde være,
Ey føre Krig, ey bryde Fred,
Og lære at campere?
Om og ey udi et Senat
Man kunde bruge Qvinder?
Om ikke kunde sættes Skat
Af Rentemesterinder?
Om vi ey kunde lære og
At bruge Stats-Intriguer?

Om ogsaa Machiavelli Bog
Ey skreven var for Piger?
Om Anna, Mette, Elsebed
At tie, simulere
Ey kunde lære, og en Fred
Som Mænd negociere?
Om ikke Piger ogsaa gaae
I Ambassader kunde,
Paa sin Respect og Landets staae,
Og Folke-Ret udgrunde?
Jeg tænkte: mon en Ingebor
Ey Doctor kunde være,
Ey rive Plaster af et Saar,
Ey døe methodisk lære?
Mon og en Lisken, Elsebed
En Marthe, Arianke
Ey kunde Uretfærdighed
Forsvare i en Skranke?
Mon og en Qvinde kunde ey
Astronomie studere,
Og os til Maanen bane Vey,
Som - og andre flere?
Om af Academie et Lem
Ey kunde blive Qvinde,
Ey kunde Longitudinem,
Saa vel som Mænd, udfinde?
Om vi er af saa doven Art,
At vi ey kunde lære
At dræbe i Secund, i Qvart,
Med Kugler duellere?
Om pro og contra rette Troe
Vi kunde og ey skrive,
Forstyrre Land og Kirke-Roe,
Hæresiarcher blive?
Om vi paa Landets Sundhed ey
Pocaler kunde tømme,
Uddrikke Sneese paa en Rey
Og derafos berømme?
Om kun med Mund, men ey med Pen,
Vi ikke kunde lære
At male af vor Næstes Meen,
Paa Græsk, Latin blamere?
Mon og vi ikke kunde paa
Postiller lære ride,
Og derved Navn af Lærdom faae,
Skiønt vi dog intet vide?
Om vi ey kunde for en Ret
Aflegge store Eeder,

Og vidne falskelig saa let,
Som Espen, Paul og Peder?
Om vi ey kunde om en Hat
Og skrive Folianter,
Ja slaaes for Bogstav, som for Skat,
Og blive til Pedanter?
Mon publice ey snorke let
Vi kunde heele Dagen
Os Øyne knikke i en Ret,
Og spørge: hvad var Sagen?
Mon Qvinde ey, saa vel som Mand,
Saa meget monne due,
At Fodgerie, at Amt, at Land
Hun kunde og udsue?
Mon Piger kun er skabt i Land
At kaage, reede Senge?
Mon de og ikke lære kand
Paa Jagt en Hest at sprænge?
Mon af Armee man og en Part
En Lisken ey kand give?
Mon, For hun ey faaer Knævel-Bart,
Just Obrist ey kand blive?
Paa dummer Hoved om ey maa
Magister-Hatte sætte
Og i et Cathedra ey staae,
Kun for hun heeder Mette?

At komme paa en anden Vey:
Om og Mandkiønnets Dyder
Vi efterfølge kunde ey,
Saa vel som Feyl og Lyder?
Jeg kiger i Historier,
Jeg finder en Christine,
Jeg blader endnu ydermeer,
Jeg seer en Catharine;
Jeg derimod og bliver vaer
En Anna, Margareta,
Som Dyders Speyle været har,
Og en Elizabetha.
Til Lærdes Republik jeg gaar,
Ey blir ved Staten Ene,
Jeg stømmer, mig bag Øret klaar,
Ser Bourrignon, Ovene;
Men Qvinder jeg kand ogsaa see,
Som os til Forsvar tiener,
Mig møder og en Dorothe,
En Tot, en Fevre, Brenner.
Vel udi Skrifter findes kand

Meer Heldte end Heldtinder.

Men om Commando i et Land
Blev ogsaa giver Qinder,
Maaskee blandt Spinde-Kiærlinger
Man skulde kunde finde
Den, der et ædel Hierte bær,
Og blev Amazoninde.
Man seer og i Historier
For Troen Blod at rinde,
Dog udaf Martyr ikke meer
End udaf Martyrinde.
Jeg tilstaaer dog, det er omsonst;
Hvor jeg mig end vil vende,
Hvad Kraft jeg bruger og hvad Konst,
Saa maa man dog bekiende,
At Qvindekiøn i visse Feyl
Mandkiønnet overvinder,
At man i første som et Speyl
Af visse Laster finder.
En Juvenalis viise kand,
Jeg saadant og ey nægter,
At meer en Qvinde, end en Mand
Regieres af Affecter.
Naar andre ogsaa melde om
Qvindfolkets Snak og Sladder,
Jeg underskriver deres Dom,
Mig deri sige lader.
Men, naar man vil Naturen vel
Fra Vanen separare,
See efter, om ens Naturel
Sligt bør tilskrives meere,
End Vanen og Optugtelsen,
End Moder, Skik og Love,
Jeg da paa nye tør hvesse Pen,
Et Slag mod dennem vove.
De Dyer, som vi udi sær
Hos mange Mænd berømme,
Effecter udaf Love er,
Som holde dem i Tømme.
Naar Gertrud sig fortaler, hun
Kun aabenmundet heeder,
Man kalder saadant Frugter kun
Af daarlig Qvinde-Sæder;
Naar Rasmus taler mindste Ord
Mod nogens Navn og Rygte,
Han maa end ved sit eget Bord
For Ørefigen frygte.

Naar Else, Dorthe bliver vred,
Og Galde-Gift udøser,
Man leer, man ynkes ikkun ved
De skrøbelige Tøser;
Naar Peder synger saadan Sang,
Da maa han Afbigt giøre,
Ja ofte til en Fugle-Stang
Sig derfor lade føre.
At Mandfolk taus og agtsom er,
Mon da er nogen Under?
Thi naar man nøye efterseer,
Slig Dyd paa Frygt sig grunder.
Hvis Stævninger, hvis Sværd og Spiud
Stod Qvindekiøn for Øye,

Det varlig blev, og disse Bud
I agt tog mere nøye.
Saa gaar det og i andet meer.
Man alting confunderer,
Til Qvindefeyl man Aarsag er,
Dem dog Proces formerer.
Jeg ey for Kiønnet fægter, men
Jeg Sandhed ikkun følger,
Fornuften fører kun min Pen,
Jeg Qvindefeyl ey dølger.
Om Spørsmaal mig blev foresat:
Hvi kommer det, at Qvinder
Ey ud paa Natten gaae grassat,
Man dem i Kroe ey finder?
Jeg da Mandkiønnet giorde Skiæl,
Ey det afmaled ilde,
De Dyder Qvinde-Naturel
Jeg ey tilskrive vilde;
Men upartisk jeg svarede:
Hvis det var Qvinde-Moder,
Man Qvinder ogsaa skulde see
At have samme Noder.
Man mange Lisken, Fikke saae
Af Vægtere omringet
Om Natten til Raadhuset gaae
Og anden Dag til Tinget.
For dem hvis var Galanterie
Debauche og Drikke-Love,
Man drukne Elser og fandt i
En Rendesteen at sove.
Hvad Vanen og Optugtelsen,
Skik, Moder foraarsager,
For saadant ofte Skabningen

Maa Skylden sig paatage.
Det her i, som med Stænder, gaar,
Med Lande, Folk og Stæder;
En kaster Lyder anden for,
Hver Feyl naturlig heeder.
Naar Blodet rinder, Krigsmand leer;
Men derimod en Skredder,
Naar han et Sværd af Skeeden ser,
Han blegner, bæver, sveeder.
Men, om man vilde eftersee,
Enhver anatomere,
Maaskee at man fandt Hiertene
Dog lige dannet være.
En Hofmand leer af en Pedant,
Giør Abespill, ham bryder;
Hos Courtisanen dog man fandt
Maaskee pedantens Lyder;
Hvis han fra Ungdom vant var til
Grammaticalske Krige,
Maaske han agted og kun Spil
Mod Gloser Kongerige.
En Bonde undres, staar fortabt,
Naar han ser Hofmænds Lader;
Han meen, det Folk Natur har skabt
Til Complimenter, Sladder.
En Skram, en Høeg, en Trolle troer,
En Ulfeld, Urne, Banner,
At anden Siæl i Bønder boer,
En udi sexten Ahner.
Et Folk man kalder bange, fey,
Et andet u-polered;
Man troer: Naturen, Vanen ey,
Dem haver saa formered.
Man troer: Naturen Tatere
Har dannet til at stiæle,
Og skabet Indianere
At fægte, slaaes med Hæle;
At Hovmod udi Engeland
Er en naturlig Lyde,
At Siellands Far ey blive kand
Stortalend, som en Jyde.
Man troer: Venetianer er
Med Frygt og Hierte-klappen
Skabt end at ride doven Mær
Og holde i Sal-Knappen.
Man holder for: Mingrelier
Polered ey kand blive;
Natur sig der udtømmet teer,

Fornuft dem ey kand give.
Man meen: Natur geskæftig er
I Jøder at indprænte
At aagre, alle gaae for nær
Og tage dobbelt Rente,
Og at Hollænders Naturel
At spare er og gnie,
En Tydsks at æde sig ihiel,
En Spaniers til at tie.
Men sæt til Side Politie,
Skik, Lov, Sædvane, Moder,
Maaske man meer saae Barbarie
Ved Padi, Arni Floder,
End ved Euphrates, Ganges selv,
Ved Oby og ved Tiger,
Ved Indus og ved Jordans Elv,
Ved Donau og ved Niger.
Cosaken-Land til Paradiis
En Solon kunde giøre,
Og Barbarie i Rom, Paris
En Nero kand indføre.
Saa dreyes kunde Verden om,
At og til Samojeder
Man skulde reyse end fra Rom,
At lære gode Sæder.
Jeg ey vil decidere her,

Om Verden kunde gavne
Hvis man saae efter Hoveder,
Ery eene efter Navne;
Hvis til at nyde Tienester
At Kiønnet ey var Hinder,
Men der var Seminarier
Af Mandfolk og af Qvinder.
Slig Tanke paradox jo var,
Man mig fordømme vilde,
Som en, der Sviin paa Skoven har,
Og mig afmale ilde.
Jeg pro og contra saadan Skik
Derfore ikke taler,
Men siger kun, i Hast man fik
En Hob Sardanapaler,
Hvis saadan Lov kom i et Land,
Ja man da skulde finde,
Man skulde see hver anden Mand
Paa Ramme sye og spinde.
Mon Sandhed Juvenalem da
Har kundet vel bevæge

At skrive siette Satyra,
Og Laurenberg at bræge

Mod Qvindekiøn paa brudet tydsk
Og saadant Skandskrift giøre?
De, deres Lige maa paa Jydsk
En kort Erindring høre:
Om Blaamand, der paa Blaamand seer,
Udbryder udi Latter,
Skiønt han og lige tegnet er,
Men saadant jo ey fatter.
Om en Skiælpadde anden vil
Sin langsom Gang bebreyde,
Sig selv han ikkun taler til,
Og med sig selv før Feyde.
Naar - fordømmer Giærrighed,
Hvo sig for Latter barer?
Han bryder jo sin egen Fred,
Sin Ære selv ey sparer.
Om Ulv en Ulv paa Klingen gaar,
Og vil moralisere,
Hans svar: Vi dræbe begge Faar,
Vi begge Ulve ere.
Om Øst- og Vester-Paradiis
Mod anden Krig vil føre,
Hver fletter kun sit eget Riis,
Sin egen Skam faar høre.
Ney! lad af den Skievbeenede
Den Ranke lee og grine,
En Hvid kand paa en Blaamand see
Med en foragtend Mine.
En Cæsar, Crassus ikke vel
Kand til en Sylla sige:
Hvi slaaer du Romere ihiel,
Føer borgerlige Krige?
Ney, Cato eene kand med Grund
En slig Formaning giøre;
Den straf av Ciceronis Mund
Er taalelig at høre.
En Morder selv at laste Mord
Kun meget lidet sømmer.
Jeg bruger Juvenalis Ord,
Med egen Mund ham dømmer.
Naar Kiøn mod Kiøn vil føre Krig,
Det selv prostituerer
Jo egne Feyl, og blotter sig,
Sig selv Proces formerer.
I Veyeskaal om Lyder laae,

Jeg torde nesten sige,
At Vægten skulde stille staae,
Bilancen blive lige.
Naar man sig selv kun ser i Speyl,
Man maa sig selv foragte;
Men vi ey merke egne Feyl,
Vor Næstes kun betragte.
Hvo Vingerne paa Fuglen skiær,
Ubillig Fuglen laster,
Og, hvi han ikke flyver meer,
Forgiæves forekaster.
Et Træ tit har kun Grene, Bark,
Men vil ey frugtbar blive;
Hvis det var sat paa anden Mark,
Det vilde Frugter give.
Om Hænder paa vor Elsebed
Jeg vilde sammenbinde,
Jeg undredes da ikke ved,
Om hun ey vilde spinde.
En roser sig af store Spring,
En anden ham kand svare:
Hvis mig betroed var dine Ting,
Vi begge lige vare.
Man Scepter selv i Haanden før,
Dog skiemmes ey at sige:
Hvad Ont i Verden skeer, det giør
En Qvinde eller Pige.
Man synder selv, men Qvinder jo
Til Smykker ikkun tiene,
De gode Mænd sig Hænder toe,
I alting ere reene.
Naar en andspørges, hvi han Dør
For den Nødlidend lukker,
Han en Catonisk Mine giør,
Paa Axle trækker, sukker,
Og siger: Jeg ey Aarsag er,
Sligt aldrig var mit Væsen;
Men jeg er bleven gift desvær,
En Brand har faaet i Næsen.
En anden lever over Stand,
Og siunger samme Tone;
Det heeder da: den stakkels Mand
Jo føye maa sin Kone.
Hver Dag en drikker sig et Ruus;
Det heeder: han fordriver
Fortred, han plages med i Huus,
Sin Hustru Skylden giver.
En bydes Gaver, og blir vred,

Men hemmelig saa mager,
At, for at frie Samvittighed,
Hans Kone dennem tager.
En anden øver Tyrannie,
Sit Folk i Trældom holder;
Han selv ey Skyld er derudi,
Hans Hustru det forvolder.
En opblæst og ærgierig er,
For ydmyg dog passerer;
Han for sin Hustru Characteer,
For sig ey affecterer.
En Trætte-kier selv sværge tør.
Jeg sagen lod forlige;
Jeg for min Kones skyld det giør,
Hun sig ey lader sige.
I mange Ting saa tusindfold
Hun redder Mandens Ære,
Hun exponeres, hun er Skiold,
Og Mandens Skam maa bære.
Naar Døden tager Manden bort,
Det skiulte tidt frembryder;
Hun bliver hvid, som før var sort,
Feyl skiftes om til Dyder.
Da mangen Fikke, Dorothee,
Lucie, Marthe, Thrine
For Verden lader klarlig see,
At hun var før Machine;
Da bliver mangen Jesabel
Forvandlet til Maria;
En Cleopatra anden Siæl
Faaer, bliver en Sophia.
Strax sønderbrudt er Trældoms Baand,
De blive andre Qvinder.
For Giærighed man gavmild Haand,
For Ondskab godt man finder.
For Feyl man Dyd, for Krig man Fred,
For Skam man finder Ære;
Hevn, Vrede til Sagtmodighed
Man seer forvandlet være.
En Hoffart til Philosophie,
En Lunkenhed til lver,
Pragt vandles til Oeconomie;
Kort: Feyl til Dyder bliver.
Naar sligt man i Betænkning tar,
Man rette Aarsag hitter,
Hvi Phoebus ikke villet har
Os give Luth og Cither;
Hvi man os haver bildet ind,

At Hippocrene Draaber
Er Gift, som bringer os fra Sind,
Og Qvinder giør til Taaber;
Paa hvilken Grund den Skik er sat
Og bygged disse Love,
At paa Parnassi Top en Nat
En Qvinde ey maa sove;
Hvi ikkun Syenaal, Rok og Teen
Vi maa ved Haanden føre.
Hvi Mænd hos os Papiir og Pen
Til contrabande giøre.
Man frygder Repressalier,
Hver Pen et Sværd, en Bue
I Qvinde-Haand for dennem er,
For saadant mest de grue.
Man skulde tænke, Avind var
Til saadant rette Kilde;
Ney, Frygt de Love dannet har.
De derfor os indbilde,
At Billighed, Naturen ey
Det anderledes lider,
At, om vi gaae fra banet Vey,
Det mod Naturen strider.
Men, naar man nøye efterseer,
Mon - et Dommer-Sæde
Vel af Naturen dannet er
Og skikket at beklæde,
Hvis hoved man seer klarlig nok,
At være skabed eene
At bruges til en Hue-Blok,
Og ey til andet tiene?
Mon vel Naturen have vil,
At - skal magistrere?
Hvad mer er u-naturlig til,
End - - at studere?
Mon ey Natur faaer Vemmelse,
Mon den sig ikke krømper,
Naar den ved Pennen - maa se,
Som burte saale Strømper.
Og derimod den bliver vaer
At spinde, sye, brodere
Et hoved, som den dannet har
I Ret at præsidere?
Naar hun seer en, der saadan Skat
I Hiernen haver inde,
Og skabt for Jorden til Zirat,
At væve og at spinde?
Tænk efter, om Naturen kun

En Mynstring vilde giøre,
En mægtig stor Reduction,
Jeg troer, man fik at høre.
Om man saae efter Hierner da,
Det skulde ikke feyle,
At - man Blek og Pen tog fat,
I Haanden gav en Heyle.
Man mangen, der nu Dommer er,
Tildømte Ved at hugge,
Ja mangen Statsmand, Officier
At sidde ved en Vugge.
Jeg meen: det er Naturens Bud,
Ey Stand, ey Titul, Navne
At eftersee, men vælge ud,
Hvad Verden best kand gavne.
Man leeder efter Hoveder,
Man Drog i Nødsfald tager.
Den halve Deel af Mennesker
Dog mod Naturen vrager.
Den Lov, som lukker Qvinder ud
Fra Embed og Bestilling,
Saa grundig er, som om et Bud
Man udgav, at ey Tvilling,
Ey nogen, der har kruset Haar,
En Vorte udi Panden,
Hvis Been, der ikke lige staar
Og rank, som paa en anden,
Der fød var paa en Juule-Nat,
Og andet saadant meere,
Skiønt man hos ham fandt
Viisdoms Skat,
Ey maatte Dommer være.
Ja saadan Lov mod Qvindekiøn
Natur saa lidt behager,
Som at i China Skredder Søn
Ey blive maa Skoemager.
Jeg meen, Naturen den Forskiæl
Har ikkun villet giøre,
At sundest Hoved, viisest Siæl
Oeconomie skal føre,
Den heeder Zille eller Frantz,
Lucie, Peder, Mette,
Marie, Fikke eller Hans,
Jens eller Antonette.
Man seer en Qvinde jo et Land
Med Viisdom at regiere.
Hvi i en Ret paa Lands-Ting kand
Hun ogsaa ey votere?

Naturen giver ey omsonst
Saa store Sindets Gaver.
En Viis sin Viisdom, Konstner Kon
Maa ey i Jorden grave.
Den Soel paa Himmelen har sat
Ey for Parade eene,
Dens Glands ey ene er Zirat,
Men maa og Verden tiene.
Et frugtbar Træ ey skiuler Frugt,
Hver Bæk til Nytte flyder,
En Nillik nægter ey sin Lugt,
Men den til alle yder.
En Vind forgiæves blæser ey,
Dens Kraft maa Jorden tørre,
Til andre Lande bane Vey
Og over Havet føre.
Den søde Bie man ogsaa ser
Sin Sødme at meddeele;
Den Urt, som sund og kraftig er,
Maa Saar og Skade heele.
Hvo priser Træet af dets Kraft,
Naar Frugten ey maa tages?
Hvo kand berømme Druens Saft,
Naar den maa ikke smages?
Skal Jorden roses af sin Dyd,
Saa maa den Frugter føre;
Skal undres over Klokkens Lyd'
Den maa sig lade høre.
Hvi ene vores Lys da maa
For Verden ikke brænde?
Hvi vore Dyder ligesaa
Man ey maa lære kiende?
Hvi maa vort Skin ey spredes ud,
Men sluttes som i Huule?
Det Pund, som os har givet GUd,
Hvi skal vi eene skiule?
Jeg meen, det u-naturligt var,
Den musicalske Tunge
Om man af Nattergalen skar,
Forhindred' den at siunge.
Om frugtbar Træ man fælded om
Hvis samme kunde tale,
Det vilde fælde vores Dom,
Vor Tyrannie afmale.
En Plante raabte: lad mig staae,
Et Træ jeg kunde blive!
En Sæd: hvi jeg ey voxe maa?
Jeg Ax, jeg Frugt kand give.

Saa Qvinde-Kiøn med samme Grund
Naar man det Lys vil qvæle,
Citere kand Naturens Pund,
Guddommelige Siæle,
Som Skaberen forgieves ey
Os giver meer, end andre.
Hvi eene da paa Ærens Vey
Maa Qvinde-Kiøn ey vandre?
Naar Qvinde-Dyd man siger rar,
Da mig i Sinde rinder
Det vel betænkte Løvens Svar,
Som man i Fablen finder.
En Løve ombragt af en Mand
I Billed Løven viises,
Ham siges, deraf sees kand
At Mennesket bør priises
Og holdes størst af alle Dyr;
Men Løven replicerer:
Hvi man os Lærere ey flyer,
Hvi man ey informerer
Os ogsaa i Bildhuggerie?
Thi hvis vi kunde giøre
Deslige Skikkelser,vi ti
Exempler kunde føre
Mod eet, at fleere Mennesker
Af Løver ere slagne,
End Løver udaf dennem er
Med Magt af Dage tagne.
Tænk Læser! ey, det er min Agt,
Mod Mænd at rebellere,
At limitere deres Magt,
Og dem Proces formere.
Jeg alt for svag, afmægtig er,
Saa stor en Krig at vove,
Jeg underskriver derfor her
Med andre alle Love.
En Juvenalis, Laurenberg
Jeg hvisker kun i Øre,
At sterke Kiemper tit en Dverg
Kand og til Skamme giøre.
Jeg mere Dotter end en Søn
Med andre ey ophøyer,
Jeg priser ikke Qvinde-Kiøn,
Men jeg mig eene nøyer
At præsentere Mænd et Speyl,
Som viser egne Laster,
Der dem bebreyder samme Feyl,
Som man os forekaster.

Jeg dem misunde og ey vil
Den Fordeel, Magt og Ære,
Som de har Rett ved Love til,
En Hævd det vel kand være.
Man saa ey disputere bør
End, hvad mot Ret er vundet;
Kun paa Natur, jeg sige tør,
Alt saadant ey er grundet.
Jeg Sværdet ey af Skeeden tar,
Naar man kun tilstaaer dette:
Hvis meere os betroed var,
Vi kunde meer forrette.